

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj VIII.

V Ljubljani 4. kozoperska 1855.

List 40.

Na Šmarni gori.

Roženkransko nedeljo *).

Češena cvetlica, — Marija češena!

Češena cvetlica, Marija češena!

Glej v Te se oziram,
Cvetlice prebiram,
Tri evetke: slavito,
Kervavo, častito

Si v serce sadim,
De Tebe častim.

Češena cvetlica, Marija češena!

Češena cvetlica, Marija češena!

Boš vedno slovela,
Boga si spočela.
Ponižno nosila,
Precisto rodila.

Si šla ga darvat,
Ga našla svoj sad.

Češena cvetlica, Marija češena!

Češena cvetlica, Marija češena!

Sin v mir naš in spravo
Poti se kervavo.
Vsiga se da zbiti,
In s ternjem oviti,
Križ nese težkó,
Je križan britkó.

Češena cvetlica, Marija češena!

Češena cvetlica, Marija češena!

Častim Te prezivo,
Sin vstal je častljivo!
Je v raj šel vse slave,
Poslal Duha sprave,
V nebesa Te vzal,
Te venčal vesel.

Češena cvetlica, Marija češena!

Češena cvetlica, Marija češena!

Po Tebi zdihujem,
Nad grehi žalujem,
De mati premila
Bi Sina prosila,
De venča me kdaj
S cveticami v raj.

Češena cvetlica, Marija češena!

Marešič.

Ferdinand Maks, nadvojvoda avstrijski v Jeruzalemu.

Iz Jeruzalema v malim serpanu tekočiga leta. Stevilo sovražnikov do naše svete vere zmirej rase, neprenehama se trudijo, cerkvi vso moč odvzeti, de bi ne mogla ljudstev k svetosti napeljevati in bi jo radi čisto z zemlje potrebili, ako bi bilo mogoče. Ravno zavoljo tega mora pa katoli-

čane vsih dežel silno veseliti, de je cesarsk sin iz visoke avstrijske hiše Jeruzalem obiskal, in tam prečudno lep zgled nar živsi vere in nar priserčeniši pobožnosti in bogoljubnosti dajal in dal. V obnašanji cesarskiga sina na svetih mestih spoznamo zmago naše Božje vere, in nekoliko tega tukaj popišemo, de naj se slabi v veri poterjujejo.

Ferdinand Maks, brat cesarja Franciška Jožefa, je prišel ss. Petra in Pavla dan zvečer ob desetih v mesto „Jaffa“. Ne le katoličani, ampak tudi staroverci, protestanti in turki so se ga razveselili. Pričakali in sprejeli so visokiga popotnika: Častiti franciškanski varh hriba Siona in Božjiga groba, kancler Jeruzalemskiga patriarha, avstrijski poročnik, in drugi. K tem so se pridružili 00. Franciškanji v Jaffi, kteri so se srečne šteli, tako visokiga gosta v svoje stanice ali celice sprejeti. Vročče želje, že skorej biti v svetim tempelnu, kjer je bil grob našiga Odrešenika, so nadvojvoda o poli dveh po polnoči se vzdignili na pot v Ramo. Tukaj se je v franciškanskim samostanu nekoliko pomudil, zvečer 30. roznika pa se je že znajdel pred vratmi mesta Jeruzalema, spremljan od 0. varha Božjiga groba, patriarhoviga kanclerja, avstrijskiga generalkonzula, dveh franciškanov in od števil pomorskih častnikov, ki so bili nadvojvoda čez morje prepeljali.

Silno slovesno je bilo sprejetje. Ljudje vsih vérstev in stanov so mu šli naproti. Vsi so se čudili njegovi plemeniti obnaši in pobožnosti, ki je duhtela iz serca, in mu na licih sijala. Še precej deleč od mesta nadvojvoda s konja stopi, in ko sv. mesto ugleda, poklekne, kušne tla, na kterih je stal, in nekoliko moli. Odsihmal je bilo očitno viditi, kako močno so junaškiga mladenča navdajale tiste sladke in ginljive čutila, ktere slehernimu dušo napolnujejo, kdor z živo vero to Božjo pot opravlja. Tega priča so solze, ki so jih njegove oči prelivale, kar so vsi pričujoči vidili. Od zdaj pa do vhoda v sveto mesto je nadvojvoda hotel hoditi le kakor romar. Bil je ves zatopljen v svete misli in občutke, ki so mu dušo navdajale, ko se je bližal svetimu kraju, kteriga so si skoz toliko stoletij nejeverniki prilastovali, kristjani pa ga serčno branili.

Kanone pokajo in cesarski romar se s trumami obdan mestu bliža, dostojno in prijazno vse pozdravlja. Vsi mu kličejo „srečno došel!“, on sam vse prijazno pogleduje. Pri vrodu v mesto, na mestu, kjer stoji ob desnici Davidov turn, je bil nadvojvoda od prečastitljiviga patriarha sprejet, kteri je bil v svoji škofovski slovesni obleki, obdan od franciškanov in svoje duhovšine. Patriarh

*) Cerkev je posvečena v slavo Marije sv. roženkranca.

je narpred nadvojvoda blagoslovil, potem mu je nekaj ginljivih besed govoril. Ko dokončá, se pa princ pred viksiiga skofa verže ter lepo in priserčno svoje čutila razodene.

Nato trume spremijo visokiga romarja skoz mestne ulice v cerkev Božjiga groba. Za vojašino, duhovstvam in novici v koretljivih, ki so vsi zahvalne pesmi peli, so šli semeniški gojenci za križem v sredi bakel — potem nadvojvoda in ob njegovi desnici patriarh. Za njimi so se verstili poročniki, nadvojvodovi častniki in nezmerno število ljudstva vsaciga stanu in verstva, častna straža je versto sklenila.

Ko nadvojvoda v cerkev stopi, vzame blagoslovljene vode, se pokriža, in gre naravnost v malo kapelo, kjer je častitljivi grob Zveličarjev. Tukaj, ves zamaknjen v spominu prečudnih reči, ki so se tod godile, goreče moli, vroče solze preliwa, in se kar ni mogel ločiti od marmorjeviga kamna, ki pokriva nar dražji spomin kersanske cerkve. Sveto Rešnje Telo molit gre potem v latinsko kapelo; tam nekaj časa moli in gre v samostan nar svetejsiga Odrašenika, kjer mu je bilo stanovanje pripravljeno, kakor je zelel. Precej v začetku ga je namreč grof Rizzamano, avstrijski poročnik, nagovoril de naj bi si v poročniškem poslopji stanovanje zvolil, on pa je rekel, de želi v revnih frančiškanskih celicah svoje stanovanje imeti, ako bi bilo mogoče.

Kmal se po vsim mestu razširi glas, kako zares prečudno pobožnost je visoki božjopotnik pri Božjim grobu razodeval. Slehern je nad njim našel kaj posebne hvale vredniga. Pravili so si, kako britko mu je bilo od Božjiga groba se ločiti, kako de se je njegova bogoljubnost nehotè razodevala, in kako de je zmiram le še bolj in bolj ginjen bil, ko je ob enim dnevu obiskal stirkokrat Božji grob. Kolikor bližje ga je kdo gledal, toliko bolj je bil ginjen od njegove čednosti, serčne dobrote, velikodusne radodarnosti do ubozih, blagovoljnosti do ptujcov, prijaznosti do vsih, in posebno zavoljo njegove čiste in svete ljubezni za našo sveto vero.

Vidili smo in se razveselili, pravi popisovanje dalje, kako je cesarski sin 1. maliga serpana ginljivo pobožen pred altarjem klečal in iz patriarhovih rok sv. Resnje Telo prejel. Po sv. Obhajilu z oemi polnimi hvalečnih solz hiti na verh Golgate, ter je bil ondi pri zahvalni sv. maši, ki jo je cast. O. varh Božjiga groba bral. Desiravno so sinovi sv. Frančiška navajeni na poniževanje in spokorno življenje, se vendar njegove žive gorečnosti niso mogli nagledati; on sam je imel komej moč, se od svetisa ločiti, in nar pobožniši katoličani so pri tako častitljivim zgledu svojo mlačnost in malosercnost preklicovali.

Nadvojvoda je ogledoval s pobožno sočutnostjo reči, ki jih cerkev na Kalvarii ima: bil je pri procesii, ktero očetje sv. groba vsaki dan obhajajo. Šel je v podzemljino, kjer je sv. Helena sv. križ našla, in ko je vidil, v kako žalostnim stanu de je ta kraj, je ukazal, de naj se namesto leseniga altarja, pred ko je moč, naredi altar iz draziga marmorja. Do obletnice povikšanja sv. križa bo predragi dar dodelan. Potem je šel na goro Sion in na Oljsko goro, v Getsemane, in se verne skoz „Via Dolorosa“ na Kalvarijo. Povsod ga spremlja velika množica ljudstva. Na Kalvarii je spostljivo pokleknil na vsih mestih, ktere so bile nekđaj s smertnim rinanjem in s kervjo Zveličarja zaznamnjane; pri vsakim štacionu je zemljo kusnil, in je

vselej priserčno molitev opravil. Po teh obhajah se je podal v Betlehem. Tam je serčno ginjen pritisnil svoje ustnice na golo skalo, ktera še vselej od rojstva Sinu Božjiga spričevanje daje. Ogledal je vse svetinje, ktere se v okolji tega maliga mesta znajdejo, ter se potem v svojo ubožno celico verne. Pri vsih teh obhodih ga je spremljal varh Božjiga groba in dva frančiškana, ki sta mu bila v spremstvo dana.

Nadvojvoda je tedaj skoz tri dni, ko je v tem mestu prebival, neizbrisljiv spomin v njem zapustil. On sam si je vošil kak spomin seboj, kteri naj bi ga vse žive dni opominjal lepih dni njegoviga Božjiga pota v sveto deželo. Sprosil si je torej od varha Božjiga groba mašno obleko in bronaste svečnike, kar je bilo tačas pri s. maši rabljeno, ko je bil obhajan, in pa tudi v duplini v Betlehemu. Te reči, de jih bo v svoji domači kapeli dal rabiti. Vzel jih je pa le s to pogodbo, de jih bo z veliko drajšimi — bronaste svečnike s srebernimi — nadomestil. Kakor pervino je precej za novi altar iznajdenja sv. križa daroval svetinjo praviga sv. križa, vdjano v prelepo, z brilanti obstavljeno zlato svetinjšnico. Cena te svetinjšnice znese 4000 terdnjakov (tolarjev). 3. maliga serpana je nadvojvoda zapustil Jeruzalem. Na gričkih, od kodar se sv. mesto vidi, je razodel še eno znamenje svojiga bogoljubniga duha. S konja stopi, poklekne na zemljo, ki je s tolikimi čudeži posvečena, in jo pozdravi s poslednjim kusljejem. Bilo je na tistim kraji, kjer so bile pred skorej 1000 leti zmagovite križanske trume v obličji mesta pokleknile.

Ogled po Slovenskim.

Iz Ljubljane. V „Triester Ztg.“ Nr. 220 piše nek dopisnik iz Ljubljane med drugim to le: „Fast gleichzeitig war in einem dort erscheinenden Blatte zu lesen, dass alle Unsittlichkeit und alles Unheil der Welt dem Schiller, Göthe und vielen Hunderten ihres Gleichen zuzuschreiben sei“. — Svetujemo gospod dopisovavcu v bratovski ljubezni, naj drujikrat reč piše, kakor je in kar je, ter ne budi brez potrebe jeze in hrupa. In pa čimu je zamolcal, de protestanški cerkveni list v Weimar-u toži zavoljo silne spačenosti ondotniga ljudstva, in velik del zadolženja pripisuje cveteči dōbi Šiller-ja in Göthe-ta? — Če pa želi g. dopisovavec bolj obširno brati, kako taki protestanti, kterim je za kersansko obnašanje skerb, sami čez svojiga Šillerja i. d. tožijo, naj vzame v roke „Salzburger Kirchenblatt“ Nro. 36 t. 1. Sicer pa tudi enako hudo ni brez dobriga: Reč se premisli, duhovi se ločijo, vsak se nagne, kamor se nagiba.

Iz Cerknice 30. kim. Kolera pri nas še ni popolnoma nehala. Doslej jih je okoli 170 za to grozovito boleznijo umerlo; med njimi, se vé, so tudi železniški delavci.

Iz Postojne 25. kim. 1855. — Kolera nas, hvala Bogu! zapuša, o de bi nikoli več nazaj poti ne našla! Od 2. julija nas je neusmiljeno terla, terdo je res z revnimi ljudmi ravnala. — Postojnska fara šteje 2252 duš. V tergu Postojnskim so 203 hiše, in umerlo jih je do dans 71. V treh vaseh, ki so v fari, to je: V Velikimotoku je 33 hiš, umerlo jih je tam 15. V Zalogi je 31 hiš, umerli so trije, in v Stari vasi je 17 hiš, umerlo jih je tam 5, skupej tedaj smo imeli merličev za kolero v celi fari 94. Vediti je pa še, de imeli smo letas ljudi od vsih krajev. Na železnici jih je v naši fari delalo čez 1000 ljudi moških, ženskih in otrok, domačih pa tudi Horvatov, Lahov in Čehov. Vender pa

železničarjem je kolera bolj prizanašala, ko domačim, ker med tolíkimi, jih je v Postojni le 13 pokopanih; več pa v Slavini, ker so imeli v vasi, Kuče imenovani, svojo bolnišnico. Vojakov smo za to boleznijo pokopali do zdaj samo 4, in ti so bili več mrtvi ko živi v Postojno pripeljani.

Bilo je v začetku kolere, posebno mesca julija in avgusta hudo. Ležalo jih je veliko število, pa ne le revnih, tudi boljcev in bogatih. Ni bilo miru ne po dnevi ne po noči, in ker so bili ljudje vsi preplašeni, so koj v vsaki uri noči po duhovne pritekli, tako da je bilo treba skorej vsakiga bolnika dvakrat previditi. Pervič smo jih spovedali in v sv. olje djali, čez nekoliko časa, ko je bljevanje nehalo, smo jih pa s presvetim Rešnjim Telesam previdili. To je storilo, da smo domači duhovni, ker ni bilo počitka, kmali opesali in obolehali; treba je bilo torej iz bližnje Hrenovske fare gospode na pomoč klicati, kateri so po versti tudi radi prišli, ker takrat v Hrenovcah ni še kolera razsajala. Obnašali so se gospodje res junaško, serčno so v nevarnosti svojiga življenja okoli bolnikov hodili, in ker je kolera večidel ljudi po noči napadala, ni bilo potrebniga počitka. Posebno so hvalo dolžni Postojnčani gosp. Janezu Vovk-u, zgodniku v Hrenovcah, kateri so v nar hujšim času v vsaki uri temne noči bolnike previdovali, in Bog vé kako nezrečeno veliko bolnim duhovnih dobrot skazali.

Zdaj je pri nas, bodi Bog zahvaljen! bolezen odjenjala, je pa huda v Hrenovski fari, pa tudi mi pomagamo kar je moč, in hodimo v bližnje Hrenovske vasi previdovat bolnike. Per toliko bolnikov, pri katerih smo bili, nismo najdlj nobeniga zapuščeniga; sosed je rad sosedu pristopil, posebno so se pa ženske dobro obnašale in so urno po noči večkrat duhovne prikliale in pa tudi v apoteki lekarske pomoči iskale. Pri nas tudi ni bilo treba se zapustiti. Zdravnikov smo imeli po dva, nekaj časa tudi po tri, apoteka je bila zmirej pripravljena bogatim in revnim, temu je tudi prišteti to, da zmed toliko bolnikov jih je v celi fari le tako malo proti drugim faram za kolero umerlo. To razjasnjenje v okom tistim pisateljem, ki iz okolice Postojnske tako pišejo, da bi se utegnili misliti, da pri nas je Afrika. *)

De so nekteri tinkture, homeopatijo in domače zdravila rabili, je res; pa kdo bi jim to zameril, ker kmali smo vidili in bili prepričani, da vsa zdravniška učenost je pri tej bolezni še mlada in omagljiva, ni ga bilo gotoviga zdravnika ne zdravila zoper kolero, enimu je to, drugimu spet vse kaj družiga pomagalo, nekterim pa vsa pomoč in učenost zdravnikov nič, v malo urah so ležali na parah. Fajmošter v Postojni.

Iz Vinice na Dolenskim. — Že večkrat je bilo dosti mikavniga v „Zgodnji Danici“ povedaniga od lepih Marii Devici posvečenih cerkvá, kamor pobožni romarji ob odločenih nedeljah in praznikih popótujejo ali besedice ne od prelepe pol ure od Vinice na stermim hribu sozidane cerkve „Marija Žežel“ imenovane, ktera ne slavi le po Metliški okolici, ampak tudi po Horvaškim krog Basiljeva do Ogulina in Modrošpotoka.

Če se ravno letna številka ne najde, kdaj je bila ta cerkev postavljena, vendar je toliko gotovo, da je bila sozidana v šestnajstim stoletju, v strašni dobi osmanskiga napada v pobožni namen, da bi Bog sibo taciiga preganjanja milostljivo odvernil, po pravlici eno in ravno tisto leto z bližnjo romarsko cerkevjo „Gradišče“ na Horvaškim v čast Marije (naše želje — pozneje Žežel). Stermeti je, če se, zalo cerkev ogledovaje,

pomislil, kaj so naši pobožni spredniki za čast Božjo in počesenje Marije Device v tim revnim kraji storili! — Prostorna cerkev stoji na stermim hribu, s kteriga se 34 sežnjev visok, osemvoglat zvonik po Metliški in Černomejski okolici ponosno ozéra. Pokrit je zvonik s kositarjem, in ima precej velike zvonove; na velikim zvonu je sledeči napis:

Fugite partes adversae, vicit enim leo de tribu Juda radix David, alleluja. Opus Gasperi Franchi Labacensis anno Domini 1695; na srednjim: Sancta Marija, o. p. n. Martinus Ramuta f: o: p: e: p: l. 1708; na malim: Sanct. Elias o. p. n. Martinus Ramuta f: o: p: e: p: l: 1707. — Pod zvonikam je zalo kapelica, v altari na platno malana nepopisljivo lepa podoba „Marije Roženkranske“. V sredi cerkve sedi na tronu Marija s svojim svetim Detetam ko kraljica nebes in zemlje, krog ktere pobožni romarji po golih kolenih hodijo, in ji po svoji zmožnosti darujejo, pred njo se velik luster bliši. Trije pozlačeni altari lepšajo lepo sozidano cerkev. (Veliki altar, redke visočine, šteje 20 večjih in manjših angelskih podob, 11 svetnikov, v sredi altaria je kronana Mati Božja s svojim Sinam, lepo ozaljšana, na čelu zlate verižice z zlato zvezdo — prava podoba zgodnje danice. Nad tem tronom je drugi tron presvete Trojice. V lepo pozlačenih stranskih altarih sté podobi Kristusoviga spromenjenja, in spreobrnjenja sv. Pavla; na koru orgle s šesterimi spremembami. V prostornim žagradu se bere sledeči napis:

Speculum sacerdotum.

Tu quicumque velis missam cantare sacerdos,
Funditus esto memor, rectaque mente revolve,
Qualia sit Christus pro te certamina passus;
Velato capite tibi risum signat amictus,
Linea veste nota, qua sit delusus in alba;
Vincta repraesentant sua cingula stola manipulus,
In casula noscas, quae purpura significatur,
Calvariae memorare locum, dum pergis ad aram,
Et recolas Christum, dum pergeret ad moriendum.
Haec sic cuncta pie memorando pectora funde.

1736.

V ti sloviti cerkvi je vsako mlado nedeljo, veliki in mali Šmarn ob desetih duhovno opravilo. Posebno shodiše je pa pomladi, in sicer v nedeljo po Kristusovim vnebohodu, in jeseni v god sladkiga imena Marije, kadar je zjutrej in ob desetih duhovno opravilo z blagoslovom. Nar več ljudi se o jesenskim žegnanji snide; že v saboto pred večernicami mergoli krog cerkve truma pobožnih romarjev iz Ogulina na Vojaškim, ki po golih kolenih krog cerkve do trona Matere Božje popótujejo, ženke večkrat zibelko z detetam na glavi, ki so se v kaki bolezni Materi Božji na Žežel obljubile. Drugi dan — kakšen pogled za ptujca! Tu in tam prosil re-vež darila, popeva slepec na plunko, ponuja Černo-maljska svoje preste, Bojanška vlahinja svoje čarape na prodaj, prodajajo klobučarji in kramarji svojo robo, se pozdravljajo prijatli in znanci, se sprechaja gospoda — ves hrib je oživljen, vse je veselo, in z nekako romarsko radostjo napolnjeno.

Po prizadetji bivšiga Viniškiga fajmoštra gospod Štefana Ogulina je bila cerkev pred nekaj leti vsa lepo osnažena, tu in tam malana; 7. kimovca t. l. pa Mati Božja v velikim altari po tukajšnih gospod kaplanih v novič ozaljšana.

B. Tomšič.

V Šent-Andreju so se bile 3. kimovca začele duhovne vaje za mašnike. Premišljevanja je redemtorist g. Jan. Ojevič imel. Preudarke pa so imeli milostljivi škof, visokočastljivi gospod Anton Slomšek sami. Popisovali so, kaj de je duhovnam dolžnost do šole, do držine in občinstva — sedanje čase, ko je toliko nasprotvanja

*) Posebno hvaležni bi bili, ko bi nam iz vsih krajev po Slovenskim, kjer je letas kolera divjala, častiti gospodje duhovni pastirji dotične naznanila pošiljali. Vred.

zoper sv. vero in sv. cerkev, de bi se tako močno pogrešani katoliški duh zopet povzdignil.

Iz Goriskiga. (Konec). Tretja fara je v Kamnjev. Ta fara je tako stara, de se je leto njeniga vtemeljenja že pozabilo, le to je še gotovo, de za Terzično utegne naj stareji duhovnjak na Ipavskim biti. Cerkev je že večkrat prestavljena na prezidana, pa veliki altar v njej je tako slab, de se od starosti dan na dan žuga zgruditi. V sudanjim obširu šteje fara 6 podružnic: Selo, Gojače, Vertovno, Dobravlje, Skrile in Štomaz, vkup s 3172 dušami. Duhovno službo opravlja navadno fajmošter s tremi kaplani, katerih eden je pa zmirej v Štomazu izpostavljen, in svojo odmerjeno duhovnijo ima. Ker je fara močno raztresena, se tudi za šolo ni veliko skerbelo. Soseski Sela in Gojače ste bile pod Černice in Dobravlje pod sv. Križ vseljene, druge srenje pa v nemar pušene; še le pred letom se je tudi v Kamnjev šola napravila, in reči se mora, de prav dobro napreduje. Bog daj mladimu učitelju le stanovitost, in nadjati se smemo, de v kratkim času bomo Kamenjsko šolo prvo v dekanatu imenovati zamogli. Ta fara je zdaj že 6 mescov spraznjena in še vedno se odklada noviga fajmoštra izvoliti. Vzrok je ta le: Nekatere soseske, ki so drugim duhovnjakom bližje kot svoji fari, prosijo, od fare odtergane in bližnjim pridružene biti; dokler se ta reč ne razsodi, ne bo fajmošter za Kamnje nobeden imenovan, akoravno se jih je šest duhovnov za to službo oglasilo. Častiti gosp. namestnik Andr. Brezavšček sadaj faro oskerbljuje, on je mlad pa gorec duhoven, dolžnost stanú mu čez vse drugo seže. Ves bolhen se je o pretečeni koleri od vasi do vasi, od bolnika do bolnika vozil, de jim je presvete zakramente delil, in moram reči, de le posebna gnada Božja ga je pri življenji ohranila, med tem ko mu je 150 faranov pomerlo. — Četerta fara je v svetim Križu. Fara v Ipavskim Križu je še le v letu 1785 postavljena, pa duhovnija je tukaj prav stara; ona je bila nekdanj Terzičnemu dekanatu podveržena, od kodar je duhovne pastirje dobivala; zatorej, ko je bila v faro povzdignjena, se je pravica, fajmoštre za njo voliti, ondotnemu dekanu prepustila. Posebno se boš od starosti te duhovnije prepričal, ako v tukajšne podcerkvene rake stopiš, kjer boš tudi neko sedeče in na roke naslonjeno truplo našel, podobno človeku, kakor bi živ zakopan bil, potem pa, ko se je iz omedljevce zdramil, je z odra stopil, in strahu ali pa žalosti v smert zaspal. Letopisi Ipavskiga Križa kažejo na srednje veke, in veliko pravijo od nekdanje imenitnosti ondotnih lastnikov, kakor tudi od Kriških rokodelskih in pobožnih družb. V cerkvi stoji še zdaj postranski altar sv. križa, ki je s posebno predpravo obdarjen. Fara šteje sadaj 1548 duš za dva duhovna in ima tudi domačo šolo. Častiti gosp. Jožef Sleiko so tukej fajmošter. Ta gospod so že drugikrat novo mašo peli, in so zavolj slabosti zdaj tudi pomočnika dobili. Kolera tukaj ni bila zlo huda. — V svetim Križu je tudi samostan častitih Očetov kapucinarjev sozidan l. 1640. Ti blagi redovniki so vselej pripravljene, duhovnam po Ipavskim pomagati, in so se v sedanji bolezní posebno slovito obnašali. Skorej celi dan so v spovednici sedeli, in kamorkoli so v pomoč bili klicani, so hitro pristopili. — Pod Kriško faro spadate dve lepi kaplaniji, namreč: Žablje s 448, in pa Lokavec s 945 dušami. Obedve ste v tem stoletji postavljene. Tudi todi je letas kolera žertno kosila. —

Samostalne duhovnije — lokalije imenovane — imamo v Černiškim dekanatu tri. — Perva je v Bajtuji. Pred Jožefovo dobo je bila tukej podružnica Černiške fare. Preblagi domorodec, neki Boštjan Lipovž,

kteriga je bila Božja previdnost v svetovavca kneza Švarceberga povzdignila in premožniga storila, ni bil v sreči svoje rojstne vasi pozabil, in je v l. 1724 s 6000 gold. oporočno v Bajtuji prosto prebendo (simplex beneficium) utemelil. Iz nje je leta 1784 zrastle lokalija, in pravica duhovna izvoliti je bila družini Lipovževi izročena. Sadanji lokalist, šesti v versti, ima prav lepo cerkvico s 384 dušami. Čedica je sicer majhna, pa ako se bo doveršilo, kar upamo, de bo namreč bližnja soseska Selo, ki 470 duš šteje, kmalo Bajtujski lokaliji pridružena, bo potem tukej prav čedna duhovnija. V Bajtuji je letas kolera tako ljuto divjala, de ob enim je 95 bolnikov ležalo. V tem času je tukajšni lokalist tudi Selo previdoval, in zmed 150 za kolero bolnih jih je 50 zakopal. — Druga lokalija je na Otelici. Ta duhovnija je zlo stara, leto zastavljenja ni znano, in je prav težka; ker je vsa na Angelski gori, ter je močno raztresena in ima 1143 duš. Častiti gosp. Ant. Makuč je tukaj lokalistov namestnik, on ima s hudo zimo veliko opraviti in zraven še slabo hišo. Že več let se govori, de se mu bo cerkev in stanovanje novo pozidalo, pa vse je še le na popirji. — Tretja lokalija je v Ajdovšini. Kar svetno staroslavo zadene, nam ime „Ajdovšina“ pové, de njeniga utemeljenja nimamo v kersanskih dobah iskati, temveč de iz rimljanskih časov izvira; kar pa moj namen tiče, je Ajdovšina leta 1832 v lokalijo povzdignjena; se vé de že veliko let poprej je stala tukej Terzičnemu dekanatu podveržena duhovnija zdaj z lastnim duhovnam, zdaj pa s Šturijsko kaplanijo združena, kakor so časi nanašali. Ta lokalija se prostera po lepi planjavi ob desnem bregu Hubelna, šteje 1060 duš za eniga duhovna, in ima naj lepi cerkev v celim dekanatu. Tudi šola je tukej pred letom lepo cvetla, pa sadaj mende je nekoliko opešala. Srenja ajdovska ima pravico, lokalista sama voliti, in pred mescom je zmed dveh duhovnov, ki sta se bila za tukajšno službo oglasila, častitiga gosp. Andr. Vertovca izvolila, kateri je več let na sveti Gori spovednik bil, prednje mesce pa v Ajdovšini za namestnika. Ta gospod je imel tudi veliko s kolero opraviti, ktero so Ajdovci v praznik sv. Janeza Kerstnika in drugi dan z razuzdanim plesam s prestola Božje pravice v Ipavsko dolino klicali, in reči moram, de on je s tem ajdovsko lokalijo zaslužil. Bog mu daj moč, de bi svoje ovce v Božjim strahu obdržal, s katerim jih je bolezen nekoliko presunila. Tukej biva okrožni ranarnik gosp. Lorenc Šaup, kateri je pa tudi mož na svojim mestu. Ta blagi gospod se je v pretečeni koleri kaj slavno obnašal. Njemu in vsim drugim pomočnikom človeštva hvala in slava. ff.

Milli darovi.

Za afrikanski mision.

Dobrotnik 3 gld. — A. in B. 2 gld. — Dobrotnica 7 gld. — Margareta Pive in Marija Drenik 1 gld. 30 kr. — Prečastiti fajmošter gosp. J. Uršič, srebrn pas. —

Premembe duhovšine.

V Ljubljanski škofii. Sempeterska fara v Ljubljani je podeljena g. Luk. Cirer-ju, ondotnemu kaplanu; lokalija v Sentobaldu g. Jožefu Peterle-tu; Podvelbska kaplanija začasno g. Jan. Pečar-ju; oskerbovanje Šturijske kaplanije gosp. Mat. Kožuh-u. — Za kaplane pridejo: gosp. Jan. Kraškovic v Semič, gosp. Simon Rupnik v Logatec, gosp. Fr. Grivec v Lašice, gosp. Fl. Prelesnik v Dvor, gosp. Pr. Zadergal v Podzemel, gosp. Fr. Zupančič na Vinico, gosp. Jan. Volčič v Semič, gosp. Jož. Marn. novoposvečeni masnik, v Horjul. — Gosp. Mih. Markič, Semiški kaplan, in gosp. Val. Razinger, Besniški duhovni pastir, sta privoljenje dobila v pokoj se podati. — Gospoda hogoslovca 2. leta. Tom. Kajdiš iz Breznice in Jan. Zan iz Sentvida pri Ljubljani sta v duhovšnico sprejeta.